

Latvijas Republikas Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrija

VIDES PĀRRAUDZĪBAS VALSTS BIROJS

Reģ.Nr. 90000628077, Rūpniecības ielā 23, Rīgā, LV- 1045

Tālrunis: 67321173 ♦ fakss: 67321049 ♦ e-pasts: vpvb@vpvb.gov.lv

Rīgā

2011.gada 9.jūnijā

Atzinums Nr. 9

Par Ventspils pilsētas attīstības virzienu līdz 2020.gadam un aktualizētās Ventspils pilsētas attīstības programmas 2007.- 2013.gadam Vides pārskatu

Ventspils pilsētas attīstības virzienu līdz 2020.gadam un aktualizētās Ventspils pilsētas attīstības programmas 2007.-2013.gadam (turpmāk arī Attīstības plānošanas dokuments) Vides pārskats iesniegts Vides pārraudzības valsts birojā (turpmāk arī Birojs) 2011.gada 27.maijā. Attīstības plānošanas dokumentu sagatavoja Ventspils pilsētas dome un plānošanas dokumenta stratēģiskā ietekmes uz vidi novērtējuma Vides pārskatu sadarbībā ar Ventspils pilsētas domi sagatavoja SIA „Estonian, Latvian & Lithuanian Environment”. Atzinums par Vides pārskata projektu sagatavots atbilstoši likuma „Par ietekmes uz vidi novērtējumu” 23.⁵ panta 6.daļas prasībām.

Vides pārskata raksturojums un analīze:

Ventspils pilsētas Attīstības plānošanas dokuments ir vidēja termiņa plānošanas dokuments, kurā Ventspils pašvaldība, ņemot vērā sociālekonomiskās situācijas attīstību gan globālā, gan nacionālā mērogā un šo izmaiņu ietekmi vietējā mērogā, gan arī valsts politikas izmaiņas, iezīmējusi Ventspils pilsētas attīstības virzienus līdz 2020.gadam un, pamatojoties uz tiem, aktualizējusi Ventspils pilsētas attīstības programmu 2007.-2013.gadam. Attīstības virzieni un aktualizētā programma apvienoti vienotā pilsētas attīstības plānošanas dokumentā, saglabājot sinhronus ar ES un valsti attīstības plānošanas septiņu gadu periodus (2007.-2013.gads, 2014.-2020.gads). Attīstības plānošanas dokumentā noteikts pašvaldības attīstības virsmērķis, mērķi, prioritātes, rīcības virzieni, uzdevumi un plānotie pasākumi.

Izvērtējot Attīstības plānošanas dokumenta Vides pārskata atbilstību Ministru kabineta 2004.gada 23.marta noteikumu Nr.157 „Kārtība, kādā veicams ietekmes uz vidi stratēģiskais novērtējums” (turpmāk – MK noteikumi) IV nodaļas 8.punkta prasībām, Birojs konstatē:

1. Vides pārskatā ietverts īss plānošanas dokumenta satura izklāsts, t.sk. norādīts uz Ventspils pilsētas attīstības ilgtermiņa un vidēja termiņa stratēģiskajiem mērķiem: pilsētas attīstības virsmērķis ir iedzīvotāju skaita palielināšanās, kam pakārtoti mērķi trīs pilsētas attīstībai būtiskās jomās: sabiedrība - skaitliski augoša izglītota,

radoša, aktīva, veselīga, ģimeniska, labklājīga un integrēta sabiedrība; pilsētvide – ērta, droša, pievilcīga un vidi saaudzējoša dzīves un darba telpa; ekonomika – pilsēta ar augošu daudznozaru, sabalansētu un daudzveidīgu ekonomiku un attīstītu TEN-T transporta sistēmā integrētu brīvostu. Pārskatā ietverta informācija par Attīstības plānošanas dokumenta saistību ar citiem plānošanas dokumentiem, t.sk. Latvijas ilgtspējīgas attīstības stratēģiju, Vides politikas pamatnostādņem 2009.-2015.gadam, Kurzemes plānošanas reģiona teritorijas plānojumu 2006.-2026.gadam un Ventspils pilsētas teritorijas plānojumu 2006.-2018.gadam. Ventspils pilsētas teritorijas plānojumam 2006.-2018.gadam un Ventspils pilsētas attīstības programmai 2007.-2013.gadam veikts stratēģiskais ietekmes uz vidi novērtējums un sagatavots Vides pārskats. 2011.gada 2.maijā Birojā iesniegts minēto plānošanas dokumentu realizācijas monitoringa ziņojums.

2. Atbilstoši MK noteikumu 8.2. punkta prasībām aprakstīta stratēģiskā ietekmes uz vidi novērtējuma un Vides pārskata sagatavošanas procedūra un sabiedriskās apspriešanas gaita, t.sk. norādītas institūcijas, kurām nosūtīts Vides pārskata projekts, raksturotas sabiedrības līdzdalības iespējas, kā arī izvērtēti sabiedriskās apspriešanas rezultāti. Vides pārskatam pievienoti sabiedriskās apspriešanas materiāli un pārskats par sabiedriskās apspriešanas laikā izteiktajiem priekšlikumiem. Saskaņā ar Vides pārskatā norādīto, plānošanas dokumentā un Vides pārskatā veikti papildinājumi un labojumi, ņemot vērā institūciju izteiktos iebildumus/rekomendācijas un sabiedriskās apspriešanas rezultātus.
3. Esošās situācijas analizē raksturoti būtiskākie aspekti, kas raksturo vides stāvokli Ventspilī un tā izmaiņu tendences, kā arī norādīts uz iespējamām izmaiņām, ja plānošanas dokuments netiktu īstenots. Izvērtējot uzņēmumu darbības ietekmi uz gaisa kvalitāti, vērsta uzmanība uz to, ka Ventspils pilsētas uzņēmumus var nosacīti iedalīt divās grupās – komunālās saimniecības uzņēmumi un Ventspils brīvostas uzņēmumi, kas nodarbojas ar dažādu kravu tranzītu un kas rada tiem raksturīgas piesārņojošo vielu emisijas gaisā. Siltumapgādes uzņēmumi ir galvenie SO₂ un CO emisiju avoti pilsētā, lielākie ogļūdeņražu un gaistošo organisko savienojumu emisijas avoti ir Ventspils brīvostas uzņēmumi, savukārt autotransports – NO_x emisiju avots. Vērtējot piecu gadu periodu, Vides pārskatā konstatēts, ka tendence samazināties ir sēra dioksīda emisijām, kā arī ogļūdeņražu un gaistošo organisko savienojumu emisijām. Palielinājušās savukārt ir slāpekļa oksīdu, oglekļa monoksīda, kā arī PM₁₀ emisiju apjomi. Sēra dioksīda emisiju samazinājums skaidrojams ar mazuta patēriņa būtisku samazinājumu Ventspils siltumapgādes uzņēmumos. Vides pārskatā, izmantojot informāciju no Latvijas Vides, ģeoloģijas un meteoroloģijas centra sagatavotajiem ikgadējiem pārskatiem par gaisa kvalitāti Latvijā, sniegts detalizētāks pārskats pa atsevišķiem gaisa kvalitāti raksturojošiem parametriem - NO₂, SO₂, daļiņas PM₁₀, benzols, benz(a)pirēns, un vērsta uzmanība uz novērotajiem pārsniegumiem iepriekšējos gados. Vides pārskatā atzīmēts, ka 2010.gadā LVĢMC mērījumu rezultāti parāda, ka SO₂, NO₂, O₃, daļiņu PM₁₀ un PM_{2,5}, benzola, B(a)P un smago metālu gada robežlielumu un mērķlielumu pārsniegumi nav bijuši. Jāatzīmē, ka arī Birojā iesniegtajā monitoringa ziņojumā norādīts, ka laika periodā no 2010.gada janvāra līdz 2010.gada jūlijam Ventspilī nav konstatēti gaisa kvalitātes robežlielumu pārsniegumi. Monitoringa ziņojumā ietverta informācija par jau veiktajiem vai plānotajiem pasākumiem situācijas uzlabošanai, kā arī atzīmēts, ka „*Ventspilī pēdējos gados nav novērotas krasas vides kvalitātes izmaiņas, t.i. nav būtisku*”

uzlabojumu vai pasliktināšanās, un šī tendence, vienlaikus ar saimnieciskās darbības attīstību, vērtējama pozitīvi, jo parāda, ka vides kvalitātes nodrošināšanai tiek veltīta pietiekama uzmanība, izvirzot prasības jaunām ražotnēm un nosakot darbības ierobežojumus un nosacījumus esošajiem piesārņotājiem". Biroja ieskatā, ņemot vērā pieejamos datus, gaisa kvalitātes un situācijas uzlabošanas atsevišķos parametros pēdējā laikā, būtu lietderīgi Vides pārskatā neaprobežoties tikai ar faktu konstatāciju, bet ņemot vērā gaisa kvalitātes robežvērtību pārsniegšanas gadījumus iepriekšējos gados, Vides pārskatā būtu iekļaujams detalizētāks situācijas apkopojošs skaidrojums par pilsētu kopumā, bet vēršot uzmanību uz situācijas vērtējumu, arī saistībā ar 2009.gada 3.novembra Ministru kabineta noteikumiem Nr.1290 „Noteikumi par gaisa kvalitāti”, un iespējamajām situācijas attīstības tendencēm, gaisa piesārņojuma novēršanas plānošanu un situācijas kontroli ievērtējot arī jaunākos pieejamos monitoringa datus. Vides pārskatā vērsta uzmanība uz palielinātu trokšņa līmeni Pārventā, kur pretī dzīvojamai zonai atrodas Ventspils dzelzceļa stacijas šķirošanas parks. Vides pārskatā īsi raksturota pilsētas ūdenssaimniecības, atkritumu apsaimniekošanas, siltumapgādes sistēma, t.sk. sniegta informācija par veiktajiem pasākumiem sistēmas uzlabošanai. Vides pārskatā apkopota informācija par Ventspils teritorijā esošajām piesārņotām un potenciāli piesārņotām vietām, gruntsūdeņu piesārņojuma monitoringa pasākumiem, kā arī veicamajiem riska novērtēšanas un riska samazināšanas pasākumiem uzņēmumos, kuri attiecas uz 2005.gada 19.jūlija Ministru kabineta noteikumiem Nr.532 „Noteikumi par rūpniecisko avāriju riska novērtēšanas kārtību un riska samazināšanas pasākumiem”. Autori vērš uzmanību uz Ventas baseina apgabala apsaimniekošanas plānā noteikto prasību visos virszemes ūdeņos līdz 2015.gadam sasniegt labu ķīmisko un ekoloģisko kvalitāti un atzīmē, ka saskaņā ar monitoringa rezultātiem, Ventspilī Ventas ūdens ekoloģiskā kvalitāte ir laba. Peldvietās Ventspils pilsētas pludmalē, Staldzenes pludmalē un Būšnieku ezerā peldvietā ūdens kvalitāte ir bijusi atbilstoša normatīvo aktu un Zilā karoga kustības prasībām. Sabiedriskās apspriešanas laikā Dabas aizsardzības pārvalde vēršusi uzmanību uz plānoto meža zemju teritoriju samazināšanu, uz ko autori norādījuši, ka Attīstības plānošanas dokuments neparedz meža zemju lietojuma veida maiņu un jautājums skatāms teritorijas plānojuma grozījumu izstrādes kontekstā. Vienlaicīgi Vides pārskatā sniegts īss Ventspils zaļo teritoriju raksturojums, kur atzīmēts, ka visvecākās un vērtīgākās mežaudzes atrodas uz ziemeļiem no Staldzenes, starp Būšnieku ezeru un jūru, t.sk. teritorija – Ostas Mežs 1, kam Ventspils teritorijas plānojuma grozījumos, kuri pašlaik tiek izstrādāti un kuriem ir piemērots stratēģiskais ietekmes uz vidi novērtējums, paredzēts mainīt plānoto (atļauto) teritorijas izmantošanu. Lielākā daļa mežaudžu šeit pārsniedz 100 gadu vecumu, bet atsevišķas audzes vai tajā esošie koki pārsniedz 200 gadu vecumu. Nozīmīgas pilsētas meža teritorijas atrodas pie SIA „Ventspils nafta termināls” rūpniecības zonas. Raksturojot iespējamās izmaiņas, ja plānošanas dokuments netiks īstenots, autori norāda uz iespējamiem draudiem nelietderīgu un haotisku finanšu līdzekļu ieguldījumam, kas ilgtermiņā varētu negatīvi ietekmēt gan pilsētas iedzīvotāju dzīves kvalitāti, gan pilsētas konkurētspēju un attīstību kopumā.

4. Vides pārskatā ietverta informācija par Ventspils pilsētas īpaši aizsargājamām dabas teritorijām un objektiem. Ventspils pilsētas teritorijā atrodas Eiropas nozīmes aizsargājamā dabas (Natura 2000) teritorija dabas liegums „Būšnieku

ezera krasts", kā arī divi aizsargājami ģeoloģiskie un ģeomorfoloģiskie dabas pieminekļi – „Staldzenes stāvkrasts” un „Dampeļu atsegums”, kuru aizsardzības un izmantošanas kārtību nosaka likums „Par īpaši aizsargājamām dabas teritorijām” un 2010.gada 16.marta Ministru kabineta noteikumi Nr.264 „Īpaši aizsargājamo dabas teritoriju vispārējie aizsardzības un izmantošanas noteikumi”. Visām teritorijām izstrādāti dabas aizsardzības plāni. Vides pārskatā īsi raksturotas dabas lieguma „Būšnieku ezera krasts” sastopamās dabas vērtības un norādīts uz Būšnieku ezera austrumu malā Ventspils pilsētas teritorijas plānojumā paredzēto savrupmāju teritorijas atļautās (plānotās) izmantošanas maiņu uz mežu teritorijām, kas pozitīvi ietekmēs dabas lieguma saglabāšanu. Vides pārskatā raksturotas Baltijas jūras piekrastes aizsargjoslā sastopamās dabas vērtības. Šajā kontekstā jāatzīmē, ka Attīstības plānošanas dokumentā paredzēta stāvvietu izveide pie Staldzenes pludmales un pie atpūtas vietas pie Būšnieku ezera. Autori vērs uzmanību uz to, ka Baltijas jūras krasta teritorija no Ventas ietekas jūrā līdz Staldzenei ietilpst Ventspils brīvdzīvā, kur atrodas ziemeļu mols, a/s „Ventamonjaks”, SIA „Ventamonjaka serviss”, SIA „Vars” un SIA „Ventall Termināls”, kas ir antropogēni pārveidota un kurā nav sastopami Baltijas jūras piekrastei dabīgi raksturīgā ainava un biotopi. Minētās teritorijas izmantošanas veids saskaņā ar Ventspils teritorijas plānojumu 2006.-2018.gadam ir ostas termināļu darbība. Vides pārskatā, balstoties uz 2007. rudens un 2008.gada vasarā un oktobrī veiktajiem Latvijas Universitātes Ģeogrāfijas un zemes zinātņu fakultātes profesora G.Eberharda pētījumiem, raksturots pludmales stāvoklis un tajā notiekošās izmaiņas, kā arī sniegtas prognozes par krasta erozijas procesu iespējamu tālāku attīstību.

5. Vides pārskata 4.nodaļā „Vides stāvoklis teritorijās, kuras var ietekmēt plānošanas dokumenti” apkopota informācija par Attīstības plānošanas dokumentā plānotajiem rīcības virzieniem un uzdevumiem, kuru īstenošana saistāma ar vides ietekmēm – gan pozitīvajām, gan negatīvajām. Sadaļā „Pilsētvide” plānotie rīcības virzieni saistīti ar pilsētas transporta infrastruktūras un sabiedriskā transporta sistēmas, centralizētās siltumapgādes, atkritumu saimniecības uzlabošanu un citiem pilsētas labiekārtošanas pasākumiem, arī energoefektivitātes programmu realizēšanu. Sadaļā „Ekonomika” plānotie rīcības virzieni ir sekojoši: Ventspils brīvdzīvības stiprināšana un ar ostas darbību saistītu uzņēmumu attīstība; ražošanas attīstība pilsētā; tūrisma attīstība; pilsētas sasniedzamības uzlabošana un integrācija TEN-T transporta tīklā; tehniskās infrastruktūras pilnveidošana. Saskaņā ar Vides pārskatā norādīto vairāki rīcības virzieni un to uzdevumi tieši vai netieši ietekmēs gaisa kvalitāti, gan samazinot emisijas, gan tās palielinot. Šajā sadaļā atkārtoti vērsta uzmanība uz konstatētajiem robežlielumu un mērķlielumu pārsniegumu gadījumiem, kā arī norādīts uz 2009.gada 3.novembra Ministru kabineta noteikumos Nr.1290 „Noteikumi par gaisa kvalitāti” noteikto, ka daļiņu PM₁₀ diennakts normatīvs cilvēku veselības aizsardzībai 50 µg/m³, ko nedrīkst pārsniegt vairāk kā 35 diennaktis gada laikā, un gada robežlielums cilvēku veselības aizsardzībai 40 µg/m³. 2010.gadā ir fiksēti 8 gadījumi, kad pārsniegts daļiņu PM₁₀ diennakts robežlielums cilvēku veselības aizsardzībai, līdz ar to gaisa kvalitātes normatīvs nav pārsniegts. Vides pārskata 4.1.1. tabulā „Rīcības virzienu un to ietvaros plānoto uzdevumu ietekme uz gaisa kvalitāti” vērtēti atsevišķu Attīstības plānošanas dokumentā paredzēto pasākumu realizācijas iespējamā ietekme uz gaisa kvalitāti pilsētā kopumā. Autori secina, ka sadaļā „Pilsētvide”

plānotie uzdevumi un pasākumi vairums gadījumu saistīti ar gaisa kvalitātes uzlabošanas ilgtermiņā. Rīcības virziena „Droša elektroapgāde” tiek atbalstīta kondensācijas stacijas izveide (ar sašķidrīnātu dabas gāzi), kas ir jauns gaisa piesārņojuma avots pilsētai, tomēr tās darbības ietekmi uz vides kvalitāti var ievērojami samazināt izvēloties piemērotus tehniskos risinājumus un atbilstošus labākos pieejamos tehniskos paņēmienus. Rīcības virziena „Ventspils brīvdostas stiprināšana un ar ostas darbību saistītu uzņēmumu attīstība” ietvaros paredzēta Ziemeļu ostas attīstība – LNG pārkraušanas un uzglabāšanas terminālis, sauskraavu/universālais terminālis, jaunu molu, piestātņu izbūve, Ostas akvatorijas un pienākošā kanāla izbūve, kā arī pievedceļu izbūve jaunajiem ostas termināļiem. Vides pārskatā norādīts, ka minēto darbību realizācija saistāma ar iespējamu vides ietekmi, jo to realizācijas rezultātā tiks attīstītas jaunas darbības, kuras šajā plānošanas etapā nav definētas un tādējādi būtu atbilstoši vērtējamas pirms konkrēto darbību realizācijas, veicot sākotnējo izvērtējumu vai ietekmes uz vidi novērtējumu atbilstoši likuma „Par ietekmes uz vidi novērtējumu” prasībām, kā arī Valsts vides dienesta Ventspils reģionālajai vides pārvaldei izdodot tehniskos noteikumus. Šajā gadījumā Birojs iesaka arī pašai pašvaldībai detalizētāk izvērtēt minēto situāciju teritorijas plānojuma stratēģiskā ietekmes uz vidi novērtējumā, iestrādājot nepieciešamās prasības teritorijas plānojuma Teritorijas izmantošanas un apbūves noteikumos, kas tiks pieņemti kā pašvaldības saistošie noteikumi, piemēram, labāko pieejamo tehnoloģisko paņēmieni izmantošana, atbilstoši aprīkotu termināļu ierīkošana, monitoringa veikšana u.c., lai iespējami savlaicīgi identificētu un novērstu vai mazinātu nelabvēlīgās kumulatīvās ietekmes. Gaisa kvalitāti var ietekmēt arī rīcības virziena „Ražošanas attīstība pilsētā” plānotie pasākumi, šī ietekme gan ir atzīmēta kā netieša, jo plānotie pasākumi saistīti gan ar mārketinga aktivitātēm, gana ar atbalstu uzņēmumiem nepieciešamās infrastruktūras izveidē un sakārtošanā. Saskaņā ar Vides pārskata 4.1.3. tabulu „Ar komunālo saimniecības attīstību saistīto rīcības virzienu un to ietvaros plānoto uzdevumu ietekme uz vides kvalitāti pilsētā”, vairāku Attīstības plānošanas dokumentā paredzēto uzdevumu un pasākumu realizācija nodrošinās ūdenssaimniecības pakalpojumu pieejamību pilsētā, vienlaicīgi nodrošinot kvalitatīva dzeramā ūdens piegādi, kā arī nodrošinās notekūdeņu novadīšanu uz attīrīšanas iekārtām, tādējādi samazinot slodzi uz vidi. Atkritumu šķirošana un pārstrāde dos iespēju samazināt atkritumu poligonā „Pentuļi” noglabājamo atkritumu daudzumu. Attīstības plānošanas dokumenta ietvaros paredzēts Ventspils reģiona sadzīves atkritumu apsaimniekošanas projekta otrās kārtas realizācija, kuras ietvaros plānota atkritumu mehāniskās priekšapstrādes centra izveide un saistītās infrastruktūras poligonā „Pentuļi” izbūve, t.sk., biogāzes savākšanas un novadīšanas iekārtas, gāzes savākšanas sistēmas un sadedzināšanas lāpas izbūve, jaunas atkritumu apglabāšanas šūnas izbūve inertajiem atkritumiem. Attīstības plānošanas dokumentā paredzēta arī celtniecības atkritumu, elektrisko un elektronisko iekārtu atkritumu pārstrādes centra izveide, notekūdeņu dūņu pārstrāde un kompostēšanas lauka izveidošana. Vides pārskata 4.1.4. tabulā „Ar pilsētas labiekārtošanu, rekreācijas un tūrisma attīstību saistīto rīcības virzienu un to ietvaros plānoto uzdevumu ietekme uz vides kvalitāti pilsētā” norādīts uz uzdevumu un pasākumu realizācijas pozitīvajām sekām, vienlaikus vērojot uzmanību uz to, ka tūrisma attīstība potenciāli var radīt negatīvu slodzi uz vidi, kura samazināma vai novēršama, nodrošinot atbilstošu infrastruktūru. Šajā

Attīstības plānošanas dokumenta rīcības virzienā cita starpā paredzēta aktīvās atpūtas objektu veidošana pilsētas zaļajā zonā, pilsētas peldvietu labiekārtošana, atpūtas vietas iekārtošana pie Ventas un Būšnieku ezera, īpaši aizsargājamo dabas teritoriju infrastruktūras veidošana, veloceļu tīkla attīstība, atbalsts jahtu ostas sakārtošanai un attīstībai, Ventspils lidostas attīstības projekta izstrāde, atbalsts prāmju maršrutu izveidei esošo jūras līniju ietvaros. Saskaņā ar Vides pārskatā norādīto, Ventspils lidostas attīstība, t.sk. tā skrejceļa pagarināšana, jau plānota Ventspils pilsētas plānošanas dokumentos. Saskaņā ar interneta vidē pieejamo informāciju, 2007.gada 30.maijā Satiksmes ministrija apstiprinājusi Ventspils lidostas ģenerālplānu, kurā norādīti zemes īpašumi, kas nepieciešami lidostas attīstībai un zemes īpašumi, kuriem paredzēti ierobežojumi. Šajā plānā ir pamatota nepieciešamība paplašināt lidostas infrastruktūru un pagarināt lidostas skrejceļu līdz 1800 m, kā arī Ventspils pilsētas administratīvo robežu iespējamo grozīšanu, pievienojot daļu Vārves pagasta teritorijas. Saskaņā ar Vides pārskatā norādīto un Valsts vides dienesta Ventspils reģionālās vides pārvaldes atļaujā B kategorijas piesārņojošai darbībai ietvertu informāciju, ir izvērtēta lidostas radīto trokšņu ietekme uz pilsētvidi, atbilstoši starptautiskās civilās aviācijas organizācijas ICAO normatīviem, Ventspils lidostas radītais trokšņa skaņas spiediena līmenis lidlauka apkārtnē nepārsniedz 55 dB(A) un lidojumu intensitāte ir daudzreiz mazāka par 20 lidojumiem stundā.

6. Vides pārskata 5.sadaļā „Ar plānošanas dokumentu saistītās vides problēmas” norādīts, ka iespējamās vides problēmas galvenokārt saistītas ar Ventspils brīvdabas un rūpniecības attīstību. Autori vērš uzmanību uz pašlaik izstrādes stadijā esošajiem Ventspils pilsētas teritorijas plānojuma 2006.-2018.gadam grozījumiem, kuru izstrādes galvenais mērķis ir nodrošināt rūpniecības attīstību un kuru ietvaros plānots Ventspils brīvdabas teritorijā meža zemju teritoriju lietošanas veidu mainīt uz rūpniecības teritorijām. Tādejādi ar Attīstības plānošanas dokumentu saistītās vides problēmas jāvērtē kontekstā ar plānotajiem grozījumiem Ventspils pilsētas teritorijas plānojumā 2006.-2018.gadam. Tā kā teritorijas plānojumā veicamās izmaiņas ir ar teritoriālu piesaisti, tad vērtējums var būt reprezentatīvs, turklāt teritorijas plānojuma grozījumi tiks pieņemti kā pašvaldības saistošie noteikumi, tādejādi šai aspektā minētais dokuments uzskatāms par prioritāru un Attīstības plānošanas dokumentā paredzētās darbības realizējamās tikai saskaņā ar atbilstoši novērtētajiem un pašvaldībā pieņemtajiem teritorijas plānojuma grozījumiem, kā arī konkrētajiem nosacījumiem konkrēto projektu izstrādes stadijā. Autori papildus atzīmē, ka izstrādājot Ventspils pilsētas teritorijas plānojumu 2006.-2018.gadam, jau daļai esošo meža zemju tika noteikta atļautā (plānotā) izmantošana rūpnieciskās teritorijas, samazinot pilsētas mežu platību par 464 ha no sākotnējiem 1666 ha. Šobrīd plānotie teritorijas plānojuma grozījumi Ventspils brīvdabas teritorijā paredz samazināt mežu zemju platību par 194,5 ha, kas vienlaikus samazina kopējo mežu platību pilsētā. Vides pārskatā sniegts īss skaidrojums par būtiskākajām vides un sociālekonomiskajām problēmām, kas saistāmas ar rūpniecības attīstību un rūpniecisko teritoriju īpatsvara palielināšanos pilsētā, un attiecīgu meža teritoriju īpatsvara samazināšanos un meža kā rekreācijas resursa pieejamības samazināšanos Ventspils un atsevišķi Pārventas iedzīvotājiem. Vienlaikus autori atzīmē, ka rūpnieciskās teritorijas nodrošinās Ventspils brīvdabas pamatdarbības īstenošanu, kā arī veicinās jaunu ražotņu attīstību un ekonomisko izaugsmi pilsētā.

grozījumos un/vai tā stratēģiskā ietekmes uz vidi novērtējuma Vides pārskatā, ar mērķi samazināt potenciālās un jau šajā attīstības plānošanas posmā konstatētās ar Ventspils pilsētas turpmāko plānoto attīstību saistītās negatīvās ietekmes, īpašu vērību pievēršot darbībām, kas saistītas ar plānoto Ventspils Brīvostas attīstību un iespējamo gaisa kvalitātes pasliktināšanos.

Izvērtētā dokumentācija:

Ventspils pilsētas domes 2011.gada 24.maija vēstule Nr.1-43/376, Ventspils pilsētas attīstības virzienu līdz 2020.gadam un aktualizētās Ventspils pilsētas attīstības programmas 2007.-2013.gadam Vides pārskats.

Piemērotās tiesību normas:

1. Likuma „Par ietekmes uz vidi novērtējumu” 4.panta trešā daļa, 23.⁴ pants, 23.⁵ pants.
2. Ministru kabineta 2004.gada 23.marta noteikumi Nr.157 „Kārtība, kādā veicams ietekmes uz vidi stratēģiskais novērtējums” IV, V, VI, VII, VIII daļa.
3. Likums „Par īpaši aizsargājamām dabas teritorijām”.
4. Ministru kabineta 2010.gada 16.marta noteikumi Nr.264 „Īpaši aizsargājamo dabas teritoriju vispārējie aizsardzības un izmantošanas noteikumi”.
5. Ministru kabineta 2009.gada 3.novembra noteikumi Nr.1290 „Noteikumi par gaisa kvalitāti”;
6. Ministru kabineta 2005.gada 19.jūlija noteikumi Nr.532 „Noteikumi par rūpniecisko avāriju riska novērtēšanas kārtību un riska samazināšanas pasākumiem”;
7. Aizsargjoslu likums.
8. Atkritumu apsaimniekošanas likums.
9. Attīstības plānošanas sistēmas likums.

Rekomendācijas:

1. Vides pārraudzības valsts birojs rekomendē izvērtēt nepieciešamību papildināt Vides pārskatu, ņemot vērā šajā atzinumā izteiktās rekomendācijas un papildināt Vides pārskatu ar apkopojosa rakstura gaisa kvalitātes izmaiņu tendenču vērtējumu pilsētā kopumā un veicamajiem pasākumiem situācijas uzraudzībā un pārvaldībā. Birojs rekomendē sabiedriskās apspriešanas laikā un šajā atzinumā izteiktos priekšlikumus ņemt vērā Ventspils pilsētas teritorijas plānojuma 2006.-2018.gadam grozījumu sagatavošanā, īpašu vērību pievēršot darbībām, kas saistītas ar Ventspils Brīvostas attīstību.

7. Vides pārskatā apkopota informācija par nozīmīgākajiem starptautiskiem un nacionāliem vides politikas dokumentiem un tajos izvirzītajiem vides un dabas aizsardzības mērķiem, norādot uz to integrāciju Attīstības plānošanas dokumentā.
8. Vides pārskata 7.sadaļā „Plānošanas dokumenta īstenošanas būtiskās ietekmes uz vidi novērtējums” vērtētas Attīstības plānošanas dokumenta iespējamās tiešās un netiešās, ilglaicīgās, vidēji ilgās un īslaicīgās ietekmes un pastāvīgās ietekmes. Tiešās ietekmes saistāmas ar rūpniecības attīstību un meža zemju platību samazināšanos, kā rezultātā var pieaugt gaisa piesārņojuma emisijas apjomi, izveidoties ekosistēmu fragmentācija, kā arī tikt ietekmēta virszemes ūdensobjektu ūdens kvalitāte. Trokšņa līmenis var palielināties rūpnieciskās darbības rezultātā un palielinoties transporta intensitātei. Netiešās ietekmes saistāmas ar iedzīvotāju skaita pieaugumu, ko varētu veicināt rūpniecības attīstība, vides un infrastruktūras sakārtošana, kā arī tūristu skaita pieaugums, kā rezultātā iespējama antropogēnās slodzes uz vidi palielināšanās. Gadījumā, ja notiek nepārdomāta un ekspansīva rūpniecības attīstība, iespējama dzīves kvalitātes pasliktināšanās, kas saistīta ar gaisa kvalitātes pasliktināšanos. Gaisa, trokšņa un vibrācijas piesārņojuma palielinājumu var izraisīt transporta līdzekļu skaita pieaugums, jaunu stacionāru piesārņojuma avotu un jaunu rūpnieciskā riska objektu rašanās. Ilglaicīgās ietekmes saistāmas ar ielu un dzelzceļa sliežu ceļu tīkla izbūvi, kā arī ostas un lidostas infrastruktūras uzlabošanu. Minētās darbības atstāj ilglaicīgu ietekmi uz apkārtējās teritorijas vides kvalitāti un tādējādi pirms to realizācijas darbības atbilstoši vērtējamas, ņemot vērā jau esošo piesārņojuma līmeni. Autori vērs uzmanību uz komunālās pakalpojumu infrastruktūras attīstības radītajām pozitīvajām ietekmēm. Kopumā autori secina, ka realizējot Attīstības plānošanas dokumentu sagaidāmas gan pozitīvas, gan negatīvas ietekmes. Darbībām, kas saistītas ar brīvostas un rūpniecības attīstību, sagaidāma pozitīva ietekme uz pilsētas attīstību, bet pieaugs kopējā piesārņojuma slodze uz vidi. Rekreācijas un tūrisma infrastruktūras attīstība, to atbilstoši plānojot un īstenojot, kopumā radīs pozitīvu ietekmi. Pārskatā atzīmēts, ka vairākas no ietekmēm ir neskaidras, jo patreizējā plānošanas stadijā nav pieejama pietiekoši detalizēta informācija par konkrētiem investīciju projektiem. Saskaņā ar Vides pārskatā norādīto, detalizēta ietekme uz īpaši aizsargājamām dabas teritorijām un bioloģisko daudzveidību vērtējama pirms konkrētu darbību uzsākšanas. Biroja ieskatā pilsētu attīstība vienmēr ir saistīta ar konkrētu pilsētas platību iespējami efektīvu izmantošanu, kas reizēm var samazināt zaļās teritorijas, tādējādi teritorijas plānojuma grozījumos un tā Vides pārskatā būtu detalizētāk apzināmas turpmāk prioritāri saglabājamās dabas teritorijas un drošības zonas ap esošajiem uzņēmumiem, kā arī teritorijas, kas piemērotas turpmākai apbūvei.
9. Vides pārskata 8.sadaļā „Risinājumi būtiskāko ietekmju novēršanai un samazināšanai” autori vērs uzmanību uz to, ka Ventspilī no 20.gs. astoņdesmitajiem gadiem būtiska uzmanība tiek veltīta vides problēmu risināšanai un pilsētas vides sakārtošanai, līdz ar to ir radīta administratīvā bāze, lai, realizējot Ventspils pilsētas plānošanas dokumentus, tiktu īstenoti pasākumi un risinājumi ietekmes uz vidi samazināšanai. Saskaņā ar Vides pārskatā norādīto, lai nepieļautu haotisku Ventspils brīvostas teritorijā esošo meža zemju transformāciju, Ventspils brīvostas pārvaldei būtu nepieciešams izstrādāt šo teritoriju attīstības stratēģiju, paredzot rūpnieciskās darbības veidus, kuru attīstība būtu prioritāra katrā no teritorijām. Izvērtējot prioritātes, jāņem vērā esošo rūpniecisko objektu radītās

ietekmes, lai tādējādi izvērtētu kopējo ietekmi un izvēlētos no vides aizsardzības viedokļa labvēlīgākos risinājumus. Attīstot rūpniecības un ostu termināļu teritorijas, kā arī satiksmes infrastruktūru, katrā konkrētā gadījumā atbilstoši spēkā esošajiem normatīvajiem aktiem jāveic sākotnējais ietekmes uz vidi izvērtējums un/vai ietekmes uz vidi novērtējums, ja tas piemērojams paredzētajai darbībai, jāparedz attiecīgās nozares labāko pieejamo tehnoloģisko paņēmieni izmantošanu. Arī šajā gadījumā īpaši izvērtējama paredzētās darbības kumulatīvā ietekme saistībā ar jau esošajiem uzņēmumiem un to radīto gaisa piesārņojumu. Ņemot vērā Eiropas Savienības kopējo nostāju attiecībā uz gaisa transporta ietekmi uz vidi un īpaši uz klimata pārmaiņām, paplašinot lidostu, būtiska nozīme ir efektīvākai gaisa satiksmes pārvaldībai, samazinot gaisa kuģu gaidīšanas laiku pirms pacelšanās un trajektoriju, kas gaisa kuģim jānolido pirms nolaišanās. Lai nodrošinātu aizsargājamo dabas teritoriju saglabāšanu, gadījumā, ja paredzēts to vērtības izmantot pieejamas rekreācijas un tūrisma iespēju dažādošanai pilsētā, nepieciešams tās labiekārtot un izveidot attiecīgu infrastruktūru.

10. Vides pārskatā vērtēti Attīstības plānošanas dokumentā paredzētie pasākumi; kā alternatīva vērtēta tikai plānošanas dokumenta „nulles” alternatīva, t.i., kad tiek saglabāta esošā situācija un netiek īstenots plānošanas dokuments, kas vairākos aspektos vērtēta negatīvi.
11. Vides pārskatā norādīts, ka Attīstības plānošanas dokumentā ietvertos pasākumus īstenošanai nav paredzama tieša negatīva ietekme uz pašvaldības teritorijā esošajām īpaši aizsargājamām dabas teritorijām, t.sk. Natura 2000 teritoriju dabas liegumu „Būšnieku ezera krasts”, tādēļ kompensējošie pasākumi nav nepieciešami.
12. Attīstības plānošanas dokuments neietver detalizētu aprakstu par konkrētām plānotām darbībām, kas varētu radīt pārrobežu ietekmi, tāpēc šajā plānošanas stadijā nav iespējams novērtēt iespējamās pārrobežu ietekmes būtiskumu.
13. Vides pārskatā ietverta informācija par paredzētajiem pasākumiem Attīstības programmas īstenošanas monitoringa nodrošināšanai, kas tiks veikts Ventspils vides politikas plāna un rīcības programmas ieviešanas ietvaros un kuru koordinē Ventspils pilsētas domes Vides uzraudzības nodaļa.
14. Vides pārskata kopsavilkums sagatavots atbilstoši MK noteikumu 8.14. punktā noteiktajam.

Vides pārskata sabiedriskā apspriešana:

Ventspils pilsētas attīstības virzienu līdz 2020.gadam un aktualizētās Ventspils pilsētas attīstības programmas 2007.-2013.gadam Vides pārskata projekta sabiedriskā apspriešana veikta atbilstoši MK noteikumu V nodaļā noteiktajam. Vides pārskatam pievienots pārskats par sabiedrības izteiktajiem iebildumiem un priekšlikumiem, kas iesūtīti rakstveidā, izteikti interneta portālā un 2011.gada 13. aprīļa publiskās apspriešanas kopējā sanāksmē, kas veikta gan par plānošanas dokumentu, gan tā Vides pārskatu. Sabiedrības izteiktie ierosinājumi vairāk saistīti ar sociālekonomiskiem jautājumiem, t.sk. plānoto Ziemeļu ostas un lidostas attīstības, kā arī ātrgaitas pasažieru dzelzceļa līnijas Ventspils – Rīga izveides ekonomisko pamatojumu, un tādējādi attiecināmi uz Attīstības plānošanas dokumentu. Atsevišķi jautājumi uzdoti par atkritumu apsaimniekošanu, siltumapgādes sistēmu un gaisa

piesārņojumu, kā arī konkrētiem risinājumiem konkrētās teritorijās. Plānošanas dokumenta izstrādātāji informējuši par Attīstības programmas attiecīgu papildināšanu, kā arī informējuši par vides kvalitātes kontroles pasākumiem Ventspils pilsētā (monitoringu). Sabiedriskās apspriešanas sanāksmē piedalījušies vairāki valsts institūciju pārstāvji, attiecībā uz vides jautājumiem ieteikumi izteikti, galvenokārt, Ventspils reģionālās vides pārvaldes priekšlikumos. Pārvaldes direktore rekomendējusi Vides pārskatu papildināt ar vides kvalitātes raksturojumu, t.sk. sniegt gaisa kvalitātes raksturojumu, izmantojot Gaisa kvalitātes pārskatu, izvērtēt kompostējamo atkritumu apsaimniekošanu, kā arī sniegt īsu vienkāršu situācijas skaidrojumu par situāciju Ventspilī ar smakām un trokšņiem. Vides pārskatā rekomendācijas daļēji ņemtas vērā, saistībā ar smaku izplatību norādīts, *„ka Ventspilī ir tikai atsevišķi uzņēmumi, kuru darbības rezultātā rodas smakas un kuri veikuši smaku izplatības novērtējumu, kas ļauj novērtēt tikai atsevišķu objektu ietekmi uz smaku izplatību, nevis situāciju pilsētā kopumā, turklāt Ventspilī nav veikti vides trokšņa mērījumi vai trokšņa izplatības modelēšana, jo pēdējos gados pašvaldība nav saņēmusi sūdzības par trokšņiem”*. Šajā gadījumā Birojs pievienojas ieteikumiem Vides pārskatā iekļaut īsu, vienkāršu situācijas skaidrojumu, arī attiecībā par šajā atzinumā iepriekš norādīto situāciju ar gaisu piesārņojošo vielu emisijām un pasākumiem situācijas pārvaldībā. Pārvaldes direktore atzīmējusi, ka galvenais vides kvalitātes ietekmētājs pilsētā ir Ventspils Brīvostas pārvalde un, atbilstot Ziemeļu ostu, jārēķinās ar benzola koncentrācijas paaugstināšanos, aktuāla ir mežu teritoriju samazināšana. Vides pārskatā norādīts, ka *„Attīstības programma definē ražošanas prioritāti un vienlaikus uzsver dzīves vietas kvalitāti. Teritorijas plānojumā ir iekļauti jau konkrēti nosacījumi, kā atļauts attīstīt zemes gabalu Ziemeļu ostas vajadzībām (paredzēta iespēja transformēt mežu tikai un vienīgi vienam mērķim un vienam investīciju objektam, bez iespējām sadalīt zemesgabalu, līdz ar to izvairoties no sazarota ielu tīkla, jaunām prasībām pilsētas infrastruktūras izbūvei) ....Attīstības programmā ir minēta nepieciešamība attīstīt Ziemeļu ostu un pašreizējā stadijā ir pāragri runāt par konkrētām aktivitātēm vai pārkraujamo kravu veidiem un to radīto ietekmi uz vidi”*. Plānošanas dokumenta izstrādātāji atzīmējuši, ka situācijas kontrolei paredzēti monitoringa un vides normatīvu ievērošanas uzraudzības pasākumi. Pārvaldes direktore norādījusi, ka jāizvērtē iespēja paaugstināt prasības investoriem attiecībā uz pielietojamām tehnoloģijām, vairāk izmantot labākās pieejamās tehnoloģijas. Uz Pārvaldes direktora jautājumu par trokšņa izplatību, plānošanas dokumenta izstrādātāji skaidrojuši situāciju Kurzemes ielā, kā arī norādījuši uz to, ka gan Ziemeļu termināls, gan lidosta ir objektu, kuriem tiks veikts ietekmes uz vidi novērtējums un tikai tad varēs novērtēt un lemt par nepieciešamajiem aizsardzības pasākumiem. Institūciju iesniegtajos atzinumus norādīts uz vairākiem iepriekš apskatītiem jautājumiem, t.sk. Baltijas jūras krasta kāpu aizsargjoslu un risinājumiem ietekmes uz vidi mazināšanai uz šo jutīgo teritoriju. Dabas aizsardzības pārvalde norādījusi uz nepietiekami novērtēto meža izciršanu saistībā ar negatīvo ietekmi uz gaisa kvalitāti un bioloģiskās daudzveidības samazināšanos pilsētā, uz ko autori atbildējuši, *„ka norādītais jautājums attiecināms uz plānotajiem grozījumiem Ventspils pilsētas teritorijas plānojumā 2006.-2018.gadam, turklāt jaunu rūpniecības objektu būvniecības gadījumā tiks veikts ietekmes uz vidi novērtējums”*.

Birojs rekomendē pašvaldībai apkopot gan Attīstības plānošanas dokumentā un tā Vides pārskatā, gan sabiedriskās apspriešanas gaitā izteiktos priekšlikumus, kurus jāņem vērā un jāiestrādā Ventspils pilsētas 2006.-2018.gadam teritorijas plānojuma

2. Ventspils pilsētas domei, atbilstoši Ministru kabineta 2004.gada 23.marta noteikumu Nr.157 „Kārtība, kādā veicams ietekmes uz vidi stratēģiskais novērtējums” VII nodaļā noteiktajam, jāinformē sabiedrība par Ventspils pilsētas attīstības virzienu līdz 2020.gadam un aktualizētās Ventspils pilsētas attīstības programmas 2007.-2013.gadam pieņemšanu minēto Ministru kabineta noteikumu 27.punkta noteiktajā kārtībā. Pašvaldībai jā sagatavo informatīvs ziņojums par to,
- kā plānošanas dokumentā integrēti vides apsvērumi;
  - kā ņemts vērā vides pārskats, izteiktie atzinumi, sabiedriskās apspriešanas rezultāti;
  - pamatojums, kāpēc no visiem iespējamiem risinājuma variantiem izraudzīts pieņemtais variants;
  - ziņas par pasākumiem plānošanas dokumenta īstenošanas monitoringa veikšanai, norādot monitoringa ziņojuma iesniegšanas termiņus.
3. Lai konstatētu Ventspils pilsētas attīstības virzienu līdz 2020.gadam un aktualizētās Ventspils pilsētas attīstības programmas 2007.-2013.gadam īstenošanas radīto tiešo vai netiešo ietekmi uz vidi, pašvaldībai, izmantojot valsts vides monitoringa un citus pieejamos datus, jāveic plānošanas dokumenta realizācijas novērtējums un vismaz vienu reizi plānošanas periodā (2013.gada beigās) jāizstrādā monitoringa ziņojums un jāiesniedz (arī elektroniskā veidā) Vides pārraudzības valsts birojā. Rekomendējam monitoringu veikt un ziņojumu sagatavot saskaņoti ar teritorijas plānojuma realizācijas ietekmes novērtējumu.

Direktors

A.Lukševics